

Otázky SZK z Dějin umění a architektury – chronologická část

(určeno pro studenty oboru Architektonická tvorba)

1. Počátky architektury (pravěk, Egypt, Mezopotámie)

Megalitické stavby a jejich typy, neolitická architektura prvních zemědělců, stavební kultura starověkého Egypta a její periodizace, hrobky a pyramidy, princip egyptského chrámu, civilizace mezi Eufratem a Tigridem (Sumerové, Akkadové, Babyloňané, Asyřané, Peršané) a jejich přínos vývoji stavebnictví, příklady první monumentální syntézy architektury a umění.

2. Architektura antického světa (Řecko, Řím)

Stavební kultura na Krétě a v Mykénách, architektura klasické doby Řecka (stavební typy, antické architektonické řády, Periklovi Athény), rozmach helenistické architektury v Malé Asii, Etruskové a jejich stavby, hlavní charakteristické znaky Římské architektury, antická civilizace na území západní Evropy.

3. Románské architektonické školy v Evropě

Karolinská a otonská architektura; románské školy ve Francii, Itálii a Německu – charakteristika, principy, rozdíly, souvislosti.

4. Románská architektura v českých zemích

Velkomoravská architektura, počátky románské architektury v českých zemích, typy sakrálních staveb (rotundy, basiliky, panské kostely), románské kláštery, Pražský Hrad v románské době, Praha jako románské město (domy, rotundy, kostely).

5. Gotická architektura ve Francii

Počátky gotické architektury – návaznost na románské školy, St.-Denis a opat Suger, první katedrály a jejich architektonické principy (St.-Denis, Laon, Paříž ad.), katedrály klasického období (Chartres, Remeš, Amiens), St.-Chapelle a poklasická gotika.

6. Gotická architektura v českých zemích

Počátky gotické architektury, cistercká kolonizace, Přemyslovci a stavby hradů a měst, Karel IV. jako stavebník, architekt vrcholné gotiky v pojetí Petra Parléře, zrození krásného slohu, pozdně gotická architektura v Čechách, stavební aktivity Jagellonské dvorské hutě.

7. Renesanční architektura v Itálii

Zrození renesanční architektury ve Florencii (Brunelleschi, Michelozzo), Leon Batista Alberti – teorie a stavby, Urbino (Luciano Laurana, Francesco di Giorgio Martini) Donato Bramante v Miláně a v Římě, Římská architektura první třetiny 16. století (Bramante, Raffael, Peruzzi), Michelangelo ve Florencii a v Římě.

8. Renesanční architektura v českých zemích

Počátky renesanční architektury v Jagellonském období, renesance na Pražském Hradě (Paolo della Stella, Bonifác Wolmut ad.); zámecká architektura a její typologie; sakrální architektura; renesanční města.

9. Manýrismus v evropské architektuře

Pokračovatelé renesance v Itálii mezi renesancí a barokem (Serlio, Palladio, Vignola, Sansovino), principy severské manýristické architektury ve Francii, Německu a Nizozemí, architektura na dvoře Rudolfa II. a její doznívání.

10. Barokní architektura v Itálii

Protobarokní architektura přelomu 16. a 17. století (Giacomo della Porta, Carlo Maderno), Přestavba Říma za Sixta V., G. L. Bernini a architektura barokního akademismu, Fr. Borromini, G. Guarini a radikálně barokní architektura, severoitalská vrcholně barokní architektura (F. Juvarra, Bernardo Vittone ad.).

11. Velké postavy evropské barokní architektury

Asimilace italské barokní architektury v Evropských zemích, výjimečné tvůrčí osobnosti a jejich dílo – Johann Bernard Fischer von Erlach, Johann Lukas von Hildebrandt, Balhtasar Neumann, Louis le Vau, Francois Mansart, Jules Hardouin Mansart, Christopher Wren.

12. Vývoj české architektury v 17. století

Počátky baroka po bitvě na Bílé Hoře - stavebníci a stavitelé (Valdštejn a jeho architekti, jezuité a Carlo Lurago, Liechtenštejnové a G. Tencalla); raněbarokní zámek a městský palác – typologie a příklady; sakrální architektura 3/4 17. století; tradice poutních míst; hlavní stavitelé 3/4 17. století – C. Lurago, Fr. Carrati, G.D. Orsi; přelomová osobnost Jeana Baptisty Matheye a jeho realizace v Praze a v Čechách.

13. Vývoj české architektury v 18. století

Kryštof Dientzenhofer a radikálně barokní architektura; J. B. Santini-Aichel – architektonické experimenty a barokní gotika; G.B. Alliprandi a vídeňské vlivy české architektuře; F. M. Kaňka a zámecká architektura architektonický syntéza v díle Kiliána Ignáce Dientzenhofera; architektura druhé poloviny 18. století.

14. Zrození novoklasicismu ve druhé polovině 18. století

Objevy Pompejí a Herkulanea; Chránmy v Paestu a expedice do Řecka; G. B. Piranesi a jeho římský okruh; „Goût grec“ (řecký vkus) a počátky novoklasicismu v Římě a Paříži; počátky novoklasicismu v českém prostředí (A. Haffenecker, I. J. N. Palliardi).

15. Francouzská revoluční architektura

Francouzská revoluční architektura – pojem, východiska, principy; C- N. Ledoux – stavby a projekty; E. L. Boullée a vizionářská architektura; ozvěny revoluční architektury ve střední Evropě (Berlín – Friedrich Gilly, Vídeň – Isidor Ganneval).

16. Evropská architektura mezi klasicismem a romantismem (1. polovina 19. století)

Archeologie a klasicismus, monumentální koncepce veřejných budov v díle předních architektů doby (Gabriel, Soufflot, Schinkel, Klenze), Napoleonův empír, anglická neogotika její erbovní příklady (Strawberry Hill, Windsor, House of parliament), Eugene Emmanuelle Violet le Duc a jeho teorie purismu.

17. Evropská architektura období historismu (2. polovina 19. století)

Architektonické teorie a dílo Gottfrieda Sempera, zrod velkoměst a nový urbanismus (Hausmannova Paříž, Ringstrasse a vize Camila Sitteho), neoslohy a nové stavební typy (muzea, divadla, obchodní domy a pasáže, nádraží a mosty atd.).

18. Architektura 19. století v českých zemích

Architektura státního klasicismu; příklady klasicistního urbanismu (Karlín, Mariánské lázně); architektura romantického historismu – kořeny (romantické zahrady) a uplatnění (zámky, veřejné stavby ad.); novogotika –východiska, principy, etapy (romantická / přísná); novorenesance a její role (veřejné stavby, činžovní domy); období přísných historismů a jejich typologická aplikace; urbanismus druhé poloviny 19. století (přestavby měst, zakládání předměstí); hlavní architektonické postavy – Ignác Ullmann, Antonín Barvitius, Josef Zítka, Josef Schulz, Josef Mocker, Antonín Wiehl.

19. Zrození moderní architektury v Evropě

Trendy a vlivy , inženýrská architektura, anglické hnutí Arts and Crafts , od secese k moderně, otcové moderní architektury a jejich díla (Otto Wagner,Hendrik Berlage, Auguste Perret, Petr Behrens, Adol Loos, Sullivan).

20. Česká architektura 1890-1914 (secese, moderna, kubismus)

Friedrich Ohmann a architektura na pomezí novobaroka a secese; vídeňská škola Otto Wagnera a její vliv na české prostředí; zakladatelská osobnost Jana Kotěry; hlavní tendence před rokem 1914 – secese, moderna, kubismus; klíčové postavy: Josef Gočár, Pavel Janák, Otakar Novotný ad.

21. Evropská a světová meziválečná architektura

Futurismus a kubismus v architektuře, styl Art Deco, Wekbunda a Bauhausu (Walter Gropius a Mies van der Rohe) , ruští konstruktivisté, Internacionální funkcionalismus a jeho podoby, americká zkušenost (F.L.Wright, Neutra, mrakodrapy).

22. Česká meziválečná architektura

Národní styl (rondokubismus – Gočár a Janák); klasicizující tendence 20. let (A. Engel, B. Hübschmann); expresionistická architektura (J. Kroha) architektura na cestě k purismu a funkcionalismu – klíčové postavy (J. Krejcar, O. Tyl, L. Kysela, J. Havlíček, K. Honzík, V. Obrtel, J. Gočár, P. Janák ad.) ; Karel Teige a levicové architektonické teorie; Významné importy 30. let - A. Loos, L. Mies van der Rohe; meziválečná architektura na Moravě a ve Slezsku.

23. Teorie (1. polovina 20. století)

Henry van de Velde, On the New Style; Adolf Loos, Ornament and Crime; Otto Wagner: Velkoměsto; Heinrich Tessenow, Housebuilding and Such Things; F. L. Wright, Organic architecture; A. Sant'Elia – F. T. Marinetti, Futurist architecture; Bruno Taut, A program for architecture; Le Corbusier, Za novou architekturu; Pavel Janák, Architektura – hmota či duch?; De Stijl, Creative Demands; Le Corbusier, Guiding principles of town planning; W. Gropius, Bauhaus program; Aleksei Gan, Konstruktivismus; Kazimir Malevič, Suprematismus; Ludwig Mies van der Rohe, Industrialised building; Karel Teige, Nejmenší byt; Erich Mendelsohn, Dynamics and function; Theo van Doesburg, Towards a plastic architecture; Hannes Meyer, Building; El Lissitzky, Ideological superstructure; R. Buckminster Fuller, Universal architecture; PAS, Jiří Voženílek, Architektura a společnost; CIAM, Aténska Charta.

24. Evropská a světová architektura 40. - 60. let

Poválečná obnova, pozdní Le Corbusier a F.L.Wright, americký a anglický brutalismus (Kahn), italský neoracionalismus (Neutra, Scarpa), brazilský zázrak (Costa, Niemeyer) konstruktivistické tendence a nové materiály, architektura na světových výstavách.

25. Česká architektura 40. - 60. let

Návaznost na meziválečnou dobu v letech 1945-48; architektura socialistického realismu – principy, stavby, urbanismus; EXPO 58 a jeho vliv na českou architekturu; architektonické tendence 60. let a jejich evropské souvislosti; hlavní postavy – J. Fagner, J. Kroha, K. Filsak, S. a V. Machoninovi, K. Prager, K. Hubáček.

26. Architektura po roce 1970

Postmoderní revoluce v architektuře, její charakteristika a hlavní představitelé, stylové vlny jako neofunkcionalismus, high-tech, dekonstruktivismus, minimalismus, klíčové osobnosti a realizace, pojem regionalismus, česká pozice.

27. Teorie (2. polovina 20. století, začátek 21. století)

Ladislav Žák, Obytná krajina; Jaroslav Fagner, Plánování. Spolupráce architektů na výstavbě státu; Lina Bo Bardi, Stones against Diamonds; Ludwig Mies van der Rohe, With Infinite Slowness Arises Great Form; Louis Kahn, Architecture is the Thoughtful Making of Spaces; Robert Venturi, Complexity and Contradiction in Architecture; Oswald Mathias Ungers, Towards a new architecture; Situationists, New Babylon; R. Buckminster Fuller, The architect as world planner; Alison and Peter Smithson, Nový brutalismus; Team 10, Kritika CIAM; Oskar Hansen, Open form; Yona Friedman: The ten principles of space town planning; Tendenza; Aldo Rossi, Architecture and City; Manfredo Tafuri, Architecture and Utopia; Superstudio; Habitat 1967; Hans Hollein, Everything is Architecture; Coop Himmelb(l)au,

Architecture Must Blaze; Peter Eisenman, Diagram; MOMA, Dekonstruktivistická architektura; Rem Koolhaas, Delirious New York; Oriol Bohigas, Polemiky, Model města Barcelona; Benátské bienále; ANY konference; Joan Oackman (Architecture Culture 1943-68, 1993), Beatriz Colomina, Privacy and Publicity: Modern Architecture as Mass Media; Ignasi de Solà Morales, Terrain Vague; Rem Koolhaas, Generic City; Miroslav Šik, Analogická architektura; Michal Kuzemský – Jan Šépka, Nová česká práce; Monika Mitášová, Oxymorón a pleonasmus.

28. Současná teorie 2007-2017

Pier Vittorio Aurelli, The Possibility of an Absolute Architecture; Adam Caruso, The Feeling of Things; Reinhold Martin (Public and Common(s); Peggy Deamer, Architecture and Capitalism: 1845 to the Present; Keller Easterling, Extrastatecraft: The Power of Infrastructure Space; Ordos 100; Vittorio Magnago Lampugnani, Radikal Normal - Positionen zur Architektur der Stadt; Aristid Antonas, Archipelago of Protocols, BAVO, Too Active to Act; REAL, Home; Christ and Gantenbein, Typological Transfer.

Doporučená základní literatura:

Architektura v českém národním dědictví, Praha 1961.
Architektura, Petr Kratochvíl editor, in Velké dějiny ZKČ, Paseka, Praha-Litomyšl, 2002.
Benešová Marie, Česká architektura v proměnách dvou staletí, Praha 1985.
Dějiny českého výtvarného umění I. – VI., 1984 - 2005.
Deset století architektury I-6., Praha 2001.
Frampton Kenneth, Moderní architektura, Praha 2004.
Giedion Siegfried, Space, Time, Architecture, Cambridge 1946.
Haas Felix, Architektura 20. století, Praha 1978.
Hrůza Jiří, Svět architektury, Praha 2000.
Macek Petr-Biegel Richard-Bachtík Jakub, Barokní architektura v Čechách, Praha 2015.
Norberg Schulz Christian, Genius loci, Praha 1994.
Pevsner Nikolaus“ An Outline of European Architecture, London 1943.
Reaburn Michael, Dějiny architektury, Praha 1990.
Stefan Oldřich, Sloh a architektura, Praha 1940.
Srový Bohuslav, Architektura-svědectví dob, Praha 1974.
Ševčík Oldřich, Architektura, historie, umění, Praha 2002.
Švácha Rostislav, Od moderny k funkcionalismu, Praha 1994.
Zatloukal Pavel, Příběhy z dlouhého století, 2002.
Zevi Bruno, Jak se dívat na architekturu, Praha 1966.
Mitášová Monika, Oxymorón a pleonasmus I., II., Praha 2012.
Mitášová Monika, Česká a slovenská architektura 1971 – 2011, Praha 2013.
Architektonické programy zmíněné v otázkách 23., 27., 28.